

เรื่อง	การศึกษาพิธีกรรมประเพณีงานศพ ของชาวไทยจีน ตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้ศึกษาค้นคว้า	นายอวยชัย ตั้งเตรียมใจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ไพโรธ เลิศพิริยกุลมล รองศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ หลาบมาลา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คาราวดี สุขมลสันต์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา
มหาวิทยาลัย	สถาบันราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องพิธีกรรมประเพณีงานศพ ของชาวไทยจีนในตำบลทรายมูล อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและพิธีกรรมประเพณีงานศพ ของชาวไทยจีน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีกรรมประเพณีงานศพ ของชาวไทยจีนกลุ่มนี้ โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้รู้ จำนวน 31 คน ประกอบด้วย เจ้าอาวาส จำนวน 5 รูป เจ้าพิธีกรรม จำนวน 7 คน มัคคนายก จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมประเพณีงานศพ และมีส่วนเกี่ยวข้องในพิธีกรรมประเพณีงานศพ จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อมูลผลการศึกษา โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

รูปแบบพิธีกรรมประเพณีงานศพของชาวบ้านในอดีต เมื่อมีคนตายไม่ว่าผู้ตายจะตายในลักษณะใดก็ตาม ชาวบ้านจะนำฟากหรือเสื้อไม้ไผ่มาห่อหุ้มศพ ใช้เถาวัลย์ หรือเชือกขาวรัดช่วงศรียะ เอว และข้อเท้า แล้วนำไปฝังใกล้บริเวณบ้าน และชาวบ้านจะปลงศพแบบฝังกับผู้ตาย จะไม่มีพิธีกรรมทางศาสนา ต่อมาเมื่อมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนได้เข้ามาอาศัยอยู่พื้นที่เดียวกัน ทำให้ชาวบ้านรับเอาวัฒนธรรมของชาวไทยจีนเข้ามา จนเกิดการเปลี่ยนแปลงประเพณีงานศพในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง จนกลายเป็นประเพณีในปัจจุบันนี้ คือ

ด้านความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้แก่ การอาบน้ำศพ การใส่เงินปากศพ การมัดตราสังข์ การเบิกโลงศพ การตามไฟหน้าศพ การเซ่นไหว้ศพ การเคลื่อนย้ายศพ และการกั๊บจากการเผาศพ

หอสมุดสถาบันราชภัฏธนบุรี

ด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้แก่ การปรึกษากำหนดงานศพ การปิดหน้าศพ การตั้งศพ การเผาศพ การแต่งกายไว้ทุกข์ การส่งศพ และข้อห้ามวันเผา

ด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้แก่ การแต่งตัวศพ การทำโลงศพ และการสวดศพ

ด้านสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้แก่ การเคลื่อนย้ายศพออกจากเรือน ในปัจจุบันการเคลื่อนย้ายศพออกจากบ้านจะมีอยู่สองวิธี คือ การนำศพออกทางฝ้ายบ้านของผู้ตาย และการนำศพออกจากบ้านโดยใช้ประตูผี และใช้บันไดผี

พิธีกรรมประเพณีเกี่ยวกับความตายนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรม กับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ต้องปรับเปลี่ยนไปเพื่อความคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน และตรงกับวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง คือชาวบ้าน ในตำบลทรายมูล เมื่อได้รับวัฒนธรรมของชาวไทยเงินแล้ว มีความเหมือนกับชาวไทยเงินที่อื่นในภาคเหนือ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง อันเนื่องมาจากปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพิธีกรรมประเพณีงานศพ ของชาวไทยเงินในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่ ด้านความเชื่อ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง และด้านสภาพแวดล้อม ที่มีความเกี่ยวข้องกันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

แนวทางในการอนุรักษ์ ทางการหรือชุมชน ควรจะให้ชาวไทยเงินรักษาขนบธรรมเนียมของชาวไทยเงินไว้ โดยการตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกี่ยวกับประเพณีงานศพ สำหรับผู้ที่สนใจทั่วไป และชาวไทยเงินควรจะรวบรวมประวัติความเป็นมา และพิธีกรรมต่าง ๆ จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และวิถีของชุมชนต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมประเพณีงานศพของชาวไทยเงินในตำบลต่าง ๆ และมีการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยเงินในด้านอื่น ๆ อีก เช่น วัฒนธรรมการกิน วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น

Thesis Title : The Study on Traditional Funeral Ritual of Thai-kern in
Saymul Sub-District, Amphur Sankumpang, Chiangmai Province

Researcher : Mr. Uaychai Tangtriamjai, 2002 Academic Year

Degree : Master of Thai Studies

Thesis Advisors : 1. Assoc. Prof. Paired Loedpiriyakamol
2. Assoc. Prof. Dr.Surasak Labmala
3. Assist. Prof. Darawadee Sukamolson

ABSTRACT

The objectives of this research were to investigate the process of traditional funeral ritual of Thai-kern in Saimul Sub-district, Sankampaeng District, Chiangmai Province and to study the factors affecting the change of traditional funeral processes of this tribe. The study had been mainly made by field-work information researcher. The resource persons were 31 key informants namely : 5 monastery heads, 7 rites heads, 5 monastery clerks, 7 community leaders and 7 resource persons involving in the funeral traditional ceremony. The research had been done through the interview process and the results were presented descriptively.

The followings were the results of the study:

Previously, the traditional funeral processes were : when there was a dead body of whatever kinds of death, the villagers would bring flooring or bamboo mat to wrap the dead body and the climbing plant or white rope to fasten his head, waist and knuckle and then they would take the dead body to be buried without any religious rite. At later on, Thai-kern moved to live in this area, causing the villagers to adopt Thai-kern People's culture, leading to the following changes of the ritual processes:

The beliefs : The present changes are to bathe a dead body, to put coins into the body's mouth, to shroud the body, to perform a rite before placing the body in a casket, to light in

front of the casket, to sacrifice by offering food to the body, to move the body and how to perform after joining the cremation.

Society : The present changes are to discuss and to set the funeral, to cover a dead body's face, to place the body, to watch for the body, to wear in black or dark clothes in mourning, to pray for the body by the monks and the prohibitions on the cremation day.

Economy : The present changes are how to dress a dead body, to provide the casket for the body and to pray for the body.

Environment : The present changes are to move a dead body away from his home. Nowadays, there are two ways of moving the death body from his home: through the wooden partition of his home or through the ghost door by going down the ghost stairs.

Moreover, the traditional rites on death also reflected the relationship between the rites and the group of various race, religion, language and customs, as well as the need to change the existence of their own tribe. These related with the first objective that when the villagers in Saimul Sub-district had adopted Thai-kern customs, their customs would thus be the same as other Thai-kern in the North before having any change according to the second objective, due to the factors affecting the traditional funeral ritual of Thai-kern from the past to the present in terms of belief, society, economy, administration and environment relating rapid change circumstances.

The conservation of the ritual processes both formal or communal should support the conservation of Thai-kern's customs by setting up a museum, to demonstrate traditional funeral ritual for the interested people in general in terms of historical background and several forms of ritual through publication as a source of national history and community's way of life.

According to the research, results the researcher suggested to conduct a comparative study between Thai-kern's traditional funeral and other sub-districts' ones as well as other customs such as consumption or traditional costume.